

Η ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ. ΟΜΑΔΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Συγγραφέας: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ

1. Εισαγωγή

Με δεδομένο το γεγονός ότι η αναζήτηση αναπτυξιακών ευκαιριών μετατοπίζεται στον ευρωπαϊκό θαλάσσιο χώρο, προκύπτει ότι μεγιστοποιείται η ανάγκη ενσωμάτωσης των πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται σ' ένα κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο οφείλει να τροφοδοτείται από ισχυρή επιστημονική δεξαμενή και να προσαρμόζεται στις ανάγκες των εμπλεκόμενων μερών. Προς την κατεύθυνση αυτή δραστηριοποιείται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με στόχο την υποστήριξη του αναπτυξιακού προγραμματισμού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού των θαλάσσιων περιοχών, με την εισαγωγή μιας συνολικής διαδικασίας σχεδιασμού, ώστε να ενισχυθούν οι δυνατότητές τους. Ειδικότερα, η εισαγωγή του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) στο κανονιστικό πλαίσιο, επιτρέπει τη διασφάλιση της διατομεακής επικοινωνίας των επιμέρους ρυθμίσεων, με στόχο τη συμβολή του στην πρόωθηση και εξειδίκευση της γαλάζιας ανάπτυξης.

Ο ΘΧΣ θα μπορούσε να οριστεί ως η δημόσια διαδικασία με την οποία αναλύονται και ρυθμίζονται οι χωροχρονικές κατανομές των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στον θαλάσσιο χώρο, με σκοπό την επίτευξη περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων που εξειδικεύονται μέσα από μια πολιτική διαδικασία^[1]. Από την άλλη, ο ΘΧΣ αποτελεί μια συνεχή, συνεκτική, επαναληπτική και προσαρμοστική διαχειριστική διαδικασία, η οποία δύναται να ακολουθεί τον εξής μεθοδολογικό βηματισμό^[2]: (1) καταγραφή αναγκών και εδραίωση διοικητικών αρχών, (2) εξασφάλιση οικονομικής υποστήριξης, (3) οργάνωση της διαδικασίας σε πρωτόλεια βάση μέσα από ένα προσχέδιο που εισάγεται για τον σκοπό αυτό, (4) οργάνωση συμμετοχής των εμπλεκόμενων μερών στη διαδικασία, (5) καταγραφή και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, (6) καταγραφή και ανάλυση της μελλοντικής κατάστασης, (7) προετοιμασία και έγκριση του χωροταξικού σχεδίου, (8) εφαρμογή και επιβολή των μέτρων του χωροταξικού σχεδίου, (9) παρακολούθηση και αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδίου και (10) υιοθέτηση της διαδικασίας χωροταξικής διαχείρισης.

Ο προαναφερόμενος βηματισμός εκπορεύεται από τη μεθοδολογία του Χερσαίου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΧΧΣ). Ωστόσο, η μεθοδολογική σύμπτωση δεν μπορεί να επιτευχθεί στον απόλυτο βαθμό, εξαιτίας των ιδιοτεροτήτων του ΘΧΣ.

Χαρακτηριστικά σημειώνεται ότι η τρισδιάστατή του αναφορά (επιφάνεια υδάτων, στήλη ύδατος και βυθός) και στόχευση για ρύθμιση δραστηριοτήτων σε αυτό το πλαίσιο, η προσαρμοστικότητά του στον χρόνο για τη διαχείριση των χρήσεων που εξαρτώνται από εποχιακά φαινόμενα^[3] και η περιορισμένη δεξαμενή πληροφορίας, από την οποία τροφοδοτείται, συνιστούν στοιχεία που διαφοροποιούν τον ΘΧΣ από τον ΧΧΣ. Η μεγαλύτερη διαφορά εντοπίζεται στο κανονιστικό υπόβαθρο που διέπει τα δυο είδη χωροταξικών σχεδιασμών.

2. Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Ο ΘΧΣ λαμβάνει σημαντική θεσμική ώθηση από μια σειρά κανονιστικών πρωτοβουλιών της ΕΕ, οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις κατηγορίες^{[4][5]}: (1) το κανονιστικό πλαίσιο για το περιβάλλον, (2) το κανονιστικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ, (3) το κανονιστικό πλαίσιο για την αλιεία και (4) την ολοκληρωμένη και διατομεακή κανονιστική διάσταση των πρωτοβουλιών. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι οι κανονιστικές πρωτοβουλίες δεν περιλαμβάνουν ρητές διατάξεις για την εισαγωγή της διατομεακής προσέγγισης του ΘΧΣ, εντούτοις συναρτώνται με την κατανομή του θαλάσσιου χώρου για ένα συγκεκριμένο σκοπό, με αποτέλεσμα να επηρεάζουν τον θαλάσσιο χώρο διατομεακά.

3. Ο ΘΧΣ στο κανονιστικό πλαίσιο για το περιβάλλον

3.1 Η Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/EK

Ο περιβαλλοντικός προσανατολισμός της ΕΕ και η ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στη θαλάσσια πολιτική επιτυγχάνονται με τη θέσπιση της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/EK^[6]. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι πρόκειται για την πρώτη κανονιστική πράξη της ΕΕ σχετικά με την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, μιας και συναρτά την επίτευξη της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (Good Environmental Status | GES) των θαλάσσιων περιοχών ενδιαφέροντος με τη Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα. Η πλαίσιακή κατεύθυνση της Οδηγίας 2008/56/EK αποτυπώνεται στα έντεκα (11) χαρακτηριστικά περιγραφής (descriptors) για τον προσδιορισμό του GES, που καλύπτουν τους σημαντικότερους θαλάσσιους τομείς και την επίδρασή τους στα θαλάσσια οικοσυστήματα. Μάλιστα μαζί με την Οδηγία για τα ύδατα 2000/60/EK^[7] συνιστούν ένα συνολικό πλαίσιο^[8] υποστήριξης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων, στο

οποίο διασυνδέονται οι επιμέρους τομεακές κανονιστικές πρωτοβουλίες της ΕΕ.

Ο ΘΧΣ εισάγεται για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ με την υπ' αριθ. 2010/477^[9] απόφαση της ΕΕ σχετικά με τα κριτήρια και μεθοδολογικά πρότυπα για την επίτευξη του στόχου του GES των θαλάσσιων υδάτων. Στο πλαίσιο αυτό, τροποποιείται και εξειδικεύεται το μέτρο «Ρύθμιση της χωρικής και χρονικής κατανομής: διαχειριστικά μέτρα που επηρεάζουν τον τόπο και το χρόνο στον οποίο επιτρέπεται κάποια δραστηριότητα» του Παραρτήματος VI της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ^[10] και προστίθεται στα ενδεικνυόμενα διαχειριστικά μέτρα, μεταξύ άλλων, «ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός». Επιπρόσθετα, στο χαρακτηριστικό περιγραφής 7 (descriptor 7) της ίδιας απόφασης με τίτλο «Η μόνιμη αλλοίωση των υδρογραφικών συνθηκών δεν επηρεάζει δυσμενώς τα θαλάσσια οικοσυστήματα» επισημαίνεται ότι: «Εργαλεία όπως η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός μπορούν να συμβάλουν στην εκτίμηση και αξιολόγηση της έκτασης και των σωρευτικών πτυχών των συνεπειών από ανθρώπινες δραστηριότητες». Κατά συνέπεια, προκύπτει ότι οι πρωτοβουλίες της ΕΕ αναγνωρίζουν τον κεντροβαρικό ρόλο του ΘΧΣ και εστιάζουν στην αξιοποίησή του για την επίτευξη στόχων της Οδηγίας.

3.2 Η Οδηγία για τα πτηνά 79/409/ΕΟΚ και η μετεξέλιξη αυτής Οδηγία 2009/147/ΕΚ[11]

Σημαντική ώθηση δέχεται ο ΘΧΣ από τη θέσπιση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ και τη μετεξέλιξη αυτής Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών. Η νομοθετική πρωτοβουλία αναλήφθηκε με αντικείμενο[12] την προστασία, τη διατήρηση και τη ρύθμιση της εκμετάλλευσης όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών-μελών. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι βασική υποχρέωση των κρατών-μελών είναι η θέσπιση Ειδικά Προστατευόμενων Περιοχών (Special Protected Areas | SPAs)[13] και η λήψη της κατάλληλης δέσμης μέτρων για την προστασία τους.

3.3 Η Οδηγία για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ

Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ[14] για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας θεσμοθετήθηκε με σκοπό[15] να συμβάλει στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών-μελών, θέτοντας ως πλαίσιο την προστασία ολόκληρων ζωνών και φυσικών οικοτόπων, ανεξάρτητα από το αν αποτελούν ή όχι

βιοτόπους προστατευόμενων ειδών, ώστε να ενισχυθεί η συνδεσιμότητα και συνεκτικότητα του νεοσύστατου οικολογικού Δικτύου NATURA 2000. Βασική υποχρέωση των κρατών-μελών είναι η υποβολή προτάσεων για προσδιορισμό περιοχών κοινοτικής σημασίας (Sites of Community Importance | SCIs), οι οποίες περιλαμβάνονται στους εθνικούς τους καταλόγους, όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

3.3.1 Το Δίκτυο NATURA 2000

Οι ζώνες διατήρησης του Δικτύου NATURA 2000 εδράζονται στις δυο προηγούμενες Οδηγίες: (1) της Οδηγίας των Πτηνών 2009/147/ΕΚ και (2) της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ όπου και προσδιορίζονται οι SPAs και SCIs. Οι SPAs εντάσσονται αυτόματα στο δίκτυο και η διαχείρισή τους ακολουθεί τις διατάξεις του άρθρου 6 της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ και τις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας των Πτηνών 2009/147/ΕΚ. Αντίθετα, οι SCIs δεν εντάσσονται αυτόματα στο δίκτυο αλλά ακολουθούν ειδική διαδικασία για την προσάρτηση ή απόρριψή τους, που περιλαμβάνει τις προτάσεις των περιοχών (proposed Sites of Community Importance pSCIs) με βάση τα επιστημονικά κριτήρια που ορίζονται στην Οδηγία, την αξιολόγησή τους από την ΕΕ και την αποδοχή του χαρακτηρισμού τους ως Special Areas of Conservation (SACs) από τα κράτη-μέλη. Η λήψη μέτρων για τη διατήρησή τους σε ικανοποιητική κατάσταση επαφίεται στα κράτη – μέλη, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιούν τα θεσμικά, νομικά, συμβατικά και διοικητικά εργαλεία που διαθέτουν.

Μάλιστα έχει ανακοινωθεί μια σειρά μη δεσμευτικών ντοκουμέντων[16] από την Επιτροπή, που εστιάζουν στην εφαρμογή του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και σχετίζονται με την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από δραστηριότητες, αλλά και την εφαρμογή του άρθρου αυτού σε συγκεκριμένους τομείς όπως η αιολική ενέργεια, η ανάπτυξη των λιμένων και η εξόρυξη ορυκτών. Οι πρωτοβουλίες αυτές συνδέονται με τον ΘΧΣ και τη γαλάζια ανάπτυξη. Αυτές αποκτούν βαρύνουσα σημασία με δεδομένο το γεγονός ότι η θαλάσσια έκφραση του δικτύου εκτιμάται ότι αποτελεί το 11% του συνόλου του δικτύου NATURA 2000[17], ενώ οι SPAs και SACs δύνανται να χωροθετούνται και εντός των ΑΟΖ.

3.4 Οι Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ και 2001/42/ΕΚ

Συμπληρωματικά με την Οδηγία για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ και την Οδηγία για τα πτηνά 2009/147/ΕΚ, σημαντική επίδραση στον ΘΧΣ προκαλεί η θέσπιση της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ[18] και της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ[19]. Η πρώτη καθιστά απαιτητή την εκπόνηση περιβαλλοντικών εκτιμήσεων για την υλοποίηση μεμονωμένων έργων, ενώ η δεύτερη έχει περισσότερο στρατηγικό προσανατολισμό, καθώς αναφέρεται σε αναπτυξιακά προγράμματα και διαχειριστικά σχέδια. Ιδιαίτερα η υποχρέωση εκπόνησης στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης για τα προγράμματα και

διαχειριστικά σχέδια, που εμπίπτουν στις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και υλοποιούνται σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, σηματοδοτεί τη συνάρτησή τους με ζητήματα θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού. Πιο συγκεκριμένα, έχοντας υπόψη ότι η Οδηγία 2001/42/ΕΚ προϋποθέτει την κοινοποίηση στα κράτη-μέλη ενός αρχικού σχεδίου συμπεριλαμβανομένων συνοδών περιβαλλοντικών εκθέσεων για τον σχεδιασμό ενός αναπτυξιακού προγράμματος ή διαχειριστικού σχεδίου, που ενδέχεται να έχει επίπτωση στο περιβάλλον σε διασυνοριακή κλίμακα, και τη διαβούλευση σχετικά με την επίδραση στο περιβάλλον πριν την υλοποίησή του, προκύπτει ότι η Οδηγία αποτελεί ένα υπόβαθρο - οδηγό διασυνοριακής προσέγγισης θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων των κρατών-μελών^[20].

Παράλληλα, η Οδηγία 2001/42/ΕΚ, αποσκοπώντας στην επιχειρησιακή προώθηση του μοντέλου της ολοκληρωμένης προστασίας του περιβάλλοντος^[21], συναρτάται με τον σχεδιασμό. Στο πλαίσιο αυτό, η συνδρομή της στρατηγικής εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη σχεδιαστική διαδικασία προσδίδει σε αυτή προστιθέμενη αξία, καθώς με την έγκαιρη σεναριακή εκτίμηση των τομεακών και σωρευτικών επιπτώσεων διευκολύνεται η ένταξη μελλοντικών έργων στο διαχειριστικό πλαίσιο. Η Οδηγία εισάγει μια ακόμη σημαντική διάσταση στον σχεδιασμό, μιας και το υπόβαθρο της στρατηγικής εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων επιτρέπει τη χρησιμοποίησή του για την εκτίμηση μεταγενέστερων περιβαλλοντικών επιπτώσεων μεμονωμένων έργων, αποκρούοντας με αυτόν τον τρόπο την αλληλοεπικάλυψη των εκτιμήσεων και τον συνδεόμενο διοικητικό και οικονομικό φόρτο.

4. Ο ΘΧΣ στο κανονιστικό πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Σε αρκετές περιπτώσεις κρατών-μελών της ΕΕ η ανάγκη για αξιοποίηση του δυναμικού της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, τη βελτίωση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας^[22], αποτελεί το βασικό κίνητρο για την εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων. Παράλληλα, οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τα κράτη-μέλη από την Οδηγία για τις ΑΠΕ 2009/28/ΕΚ^[23] καθιστά αναπόδραστο τον προσανατολισμό προς τον θαλάσσιο χώρο, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για το συνολικό μερίδιο ΑΠΕ με ορίζοντα το 2020. Τέλος, οι πιέσεις που ασκούνται από την έντονη δραστηριότητα της επιχειρηματικής κοινότητας με εστίαση στην εμπορική υπεράκτια χρήση της αιολικής ενέργειας^[24], καθιστούν αναγκαία την εισαγωγή του ΘΧΣ, προκειμένου αφενός να δομηθεί ένα ασφαλές και σαφές επενδυτικό περιβάλλον και αφετέρου να αποφευχθούν οι συγκρούσεις με τους παραδοσιακούς και μη χρήστες του θαλάσσιου χώρου. Για τον λόγο αυτό η επιχειρηματική κοινότητα συνέβαλλε ουσιαστικά, στο πλαίσιο του συμμετοχικού σχεδιασμού, στη διαμόρφωση της Οδηγίας για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ^[25],

η οποία χαρακτηρίζεται και ως η *Οδηγία της βιομηχανίας υπεράκτιας αιολικής ενέργειας* εξαιτίας της ζωηρής υποστήριξής της από αυτή.

5. Ο ΘΧΣ στο κανονιστικό πλαίσιο για την αλιεία

Στη συγκεκριμένη κατηγορία ο ΘΧΣ υπεισέρχεται ως παράγοντας υποστήριξης των στόχων που τίθενται από το κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ)^[26]. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι ο υπ' αριθ. 1380/2013 Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε από τον υπ' αριθ. 812/2015 δομείται με βάση την οικοσυστημική προσέγγιση για τη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων και τον μετριασμό των επιπτώσεων από αλιευτικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Για τον σκοπό αυτό εισάγεται στον σχεδιασμό η θέσπιση Βιολογικά Ευαίσθητων Περιοχών (ΒΕΠ), με τον προσδιορισμό τους να επαφίεται στα κράτη-μέλη. Το γεγονός ότι τα ενδεχόμενα συνεκτικά δίκτυα ΒΕΠ που θα εγκαθιδρυθούν θα επικοινωνούν και θα αλληλοεπιδρούν με δίκτυα άλλων θαλάσσιων πολιτικών^[27] υποδηλώνει την αναγκαιότητα πρακτικής συνδρομής του ΘΧΣ για την υποστήριξη της συγκεκριμένης κατεύθυνσης...

6. Η Ολοκληρωμένη και διατομεακή κανονιστική διάσταση

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρατηρείται η απευθείας σύνδεση των κανονιστικών πρωτοβουλιών με τον ΘΧΣ. Αξίζει να αναφερθεί, ωστόσο, το γεγονός ότι η συμπερίληψή τους στη θαλάσσια πολιτική συναρτάται με την εξέλιξη των κανονιστικών πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν από την ΕΕ προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο θαλάσσιος χώρος ενιαία και οι συνδεόμενες τομεακές πολιτικές με συνεκτικότητα.

6.1 Η Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική

Η εξειδικευτική κορύφωση επέρχεται στο πλαίσιο της επιδίωξης της στρατηγικής της ΕΕ για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη με ορίζοντα το 2020^[28], η οποία επεκτείνεται με θεσμικές πρωτοβουλίες που εδράζονται στο θαλάσσιο περιβάλλον και αφορούν στην υποστήριξη ευκαιριών για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, της έρευνας και τεχνολογίας, της καινοτομίας και της αγοράς εργασίας. Η θαλάσσια χωρική έκφραση της στρατηγικής εντάσσεται στην ΟΘΠ της ΕΕ, όπως αυτή διατυπώθηκε στη «Γαλάζια Βίβλο»^[29] και τροφοδοτήθηκε από την «Πράσινη Βίβλο για μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική»^[30], η οποία αποτελεί ένα κείμενο βάσης, στο οποίο εισάγεται^[31] ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης για τη συμφιλίωση και ισότιμη μεταχείριση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής συνιστώσας στην αξιοποίηση των θαλάσσιων πόρων υπό το πρίσμα μιας διατομεακής - ολιστικής προσέγγισης^[32] των θαλασσίων υποθέσεων.

Η ΟΘΠ λειτουργεί ως οριζόντιο σύνολο, το οποίο ενσωματώνει όλους τους στόχους που εμπεριέχονται στις επιμέρους θαλάσσιες πολιτικές, νομοθεσίες και πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων για τον σχεδιασμό των ΜΡΑs, του δικτύου NATURA 2000, των υπεράκτιων εγκαταστάσεων για την αξιοποίηση του δυναμικού της αιολικής ενέργειας, των λιμένων και των ΒΕΠ. Επιπρόσθετα, η Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ εντάσσεται στο πλαίσιο της ΟΘΠ, αποτελώντας τον περιβαλλοντικό της πυλώνα χωρίς εντούτοις να αποσαφηνίζεται η σχέση της με τους υπόλοιπους πυλώνες και τους στόχους τους^[33].

Με δεδομένο το γεγονός ότι η ΟΘΠ εισήχθη προκειμένου να παρέχει μια συνεκτικότερη προσέγγιση των θαλάσσιων υποθέσεων, μέσω της ενίσχυσης του συντονισμού μεταξύ διαφόρων τομέων πολιτικής, παρατηρείται ότι λειτουργεί ως θεσμική ομπρέλα που καλύπτει το κατακερματισμένο περιβάλλον πρωτοβουλιών με θαλάσσια αναφορά, οι οποίες υπεισέρχονται στη σχεδιαστική διαδικασία. Στο πλαίσιο της ΟΘΠ, εντάσσεται η δημοσίευση οδικού χάρτη για τον ΘΧΣ από την ΕΕ^[34], ώστε να επιτευχθούν οι κοινές αρχές στη διαδικασία του σχεδιασμού και σε τελική ανάλυση να εξυπηρετηθούν οι στόχοι της ΟΘΠ, όπως αυτοί περιγράφονται στο σχέδιο δράσης^[35] που εισάγεται για τον σκοπό αυτό. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται δέκα (10) αρχές^[36], οι οποίες προκύπτουν από την εξέταση καλών πρακτικών εφαρμογής θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων, για να ικανοποιήσουν τη διατομεακή διάσταση του ΘΧΣ. Η δημοσίευση του οδικού χάρτη αποτέλεσε αντικείμενο ευρείας διαβούλευσης και για τον σκοπό αυτό διοργανώθηκαν πέντε (5) εργαστήρια (workshops)^[37], προκειμένου να αξιολογηθούν οι περιγραφόμενες κοινές αρχές από τα κράτη-μέλη, τις Περιφέρειες, την Κοινωνία των Πολιτών και των εκπροσώπων από τον ιδιωτικό τομέα. Αποτέλεσμα της διαδικασίας ήταν να υιοθετηθούν οι δέκα (10) κοινές αρχές, καθώς εκτιμήθηκε ότι συμβάλλουν στην υποστήριξη της περαιτέρω εξέλιξης του ΘΧΣ στην ΕΕ.

Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες αρχές εισάγουν δυο νέα στοιχεία^[38]: (1) Στον ΘΧΣ αποδίδεται διαχειριστικός χαρακτήρας, καθώς αναγνωρίζεται η εργαλειακή του συνδρομή στη διακυβέρνηση, γεγονός που αντιτίθεται με τον διαδικαστικό χαρακτήρα και τη χρήση του για την υποστήριξη των υφιστάμενων τομεακών πολιτικών ως ορίζεται από την UNESCO. (2) Η συνδρομή του ΘΧΣ δεν εστιάζει μόνο στην περιβαλλοντική συνιστώσα της βιώσιμης ανάπτυξης αλλά επεκτείνεται και στις υπόλοιπες συνιστώσες, καθώς συνδέεται και επιστρατεύεται για την ενίσχυση της «ανταγωνιστικότητας της θαλάσσιας οικονομίας της ΕΕ», μιας και θεωρείται ότι «ένα σταθερό χωροταξικό πλαίσιο το οποίο παρέχει ασφάλεια δικαίου και προβλεψιμότητα θα προωθήσει τις επενδύσεις σε τομείς, όπως η ανάπτυξη ενέργειας στην ανοικτή θάλασσα, η ναυτιλία και οι θαλάσσιες μεταφορές, η ανάπτυξη λιμένων, η εκμετάλλευση του πετρελαίου και του φυσικού αερίου και η υδατοκαλλιέργεια, ενισχύοντας την ικανότητα της Ευρώπης να προσελκύει ξένες επενδύσεις»^[39].

6.2 Η Πρόταση Οδηγίας για τη θέσπιση πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών COM/2013/0133

Τα αποτελέσματα από τη θεσμική πρωτοβουλία που προωθήθηκε δεν ήταν τα προσδοκώμενα, καθώς οι προσεγγίσεις που υιοθέτησαν τα κράτη-μέλη ήταν αποκλίνουσες, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις η πρόοδος που συντελέστηκε ήταν αμελητέα^[40]. Επιπλέον, η διεθνής πρακτική έχει καταδείξει ότι η επιτυχής εισαγωγή του ΘΧΣ στη σχεδιαστική διαδικασία επιτυγχάνεται όταν αυτός εδράζεται σε δεσμευτικό πλαίσιο. Η συγκεκριμένη κατεύθυνση ενισχύεται από την εμπειρία που αποκτήθηκε από την - πενιχρή σε αποτελέσματα - επιλογή της εθελοντικής - μη δεσμευτικής προσέγγισης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των ακτών στη Δυτική Ευρώπη^[41]. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων ήταν η ΕΕ να δραστηριοποιηθεί προς την κατεύθυνση ανάληψης νομοθετικής πρωτοβουλίας. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η έκδοση πρότασης Οδηγίας για τον ΘΧΣ και την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ)^[42]. Μάλιστα στο περιεχόμενο της πρότασης επιχειρείται να συμπεριληφθεί κανονιστικά - ως επιστέγασμα των πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί στο παρελθόν - η συμπληρωματική χρήση του ΘΧΣ και της ΟΔΠΖ για την προώθηση μιας ενιαίας και ομογενοποιημένης πολιτικής. Μάλιστα η ανάγκη για κοινή αντιμετώπιση των δυο συνδέεται με το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη - μέλη αντιμετωπίζονται ως διαφορετικά πεδία πολιτικής, τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες διαφορετικών διοικητικών αρχών, σηματοδοτώντας το γεγονός ότι τελούν, σ' ένα βαθμό, υπό ανταγωνισμό.

Η διοικητική διαίρεση είχε παρατηρηθεί και σε επίπεδο ΕΕ, μιας και ο ΘΧΣ εντασσόταν στη Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας, η οποία έχει αναπτυξιακό προσανατολισμό, ενώ η ΟΔΠΖ τελούσε υπό την εποπτεία της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, που εστιάζει στην περιβαλλοντική προστασία. Αρχικά, η σύνδεση των δυο εργαλείων εκφράστηκε στις συγκλίνουσες συστάσεις που αποτυπώθηκαν στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ΘΧΣ^[43] και στις αρχές που περιγράφονται στη σύσταση σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ΟΔΠΖ^[44]. Παράλληλα, στη Γαλάζια Βίβλο^[45] ο ΘΧΣ και η ΟΔΠΖ αντιμετωπίζονται ως αναπόσπαστα συστατικά για την εφαρμογή μιας ΟΘΠ. Κατά συνέπεια, η συμπερίληψή τους σ' ένα ενιαίο κανονιστικό πλαίσιο ήταν μια λογική εξέλιξη και για τον λόγο αυτό επιχειρήθηκε να ενσωματωθεί κανονιστικά στην πρόταση της Οδηγίας για τον ΘΧΣ και την ΟΔΠΖ.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις για τα κράτη-μέλη, όπως περιγράφονται στην πρόταση της Οδηγίας, αυτές είναι οι εξής: (1) Η εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων και σχεδίων ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης του παράκτιου χώρου, (2) Η αναθεώρηση των θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων σε εξαετή βάση, (3) Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών αλλά και με τρίτες χώρες, (4) Η υιοθέτηση κοινής μεθοδολογίας στη συλλογή στοιχείων και την ανταλλαγή τους με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, (5) Ο καθορισμός της αρμόδιας αρχής, (6) Η εισαγωγή του

συμμετοχικού σχεδιασμού σε έγκαιρο στάδιο κατά τη διαδικασία εκπόνησης θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων, (7) Η υποβολή στην ΕΕ έκθεσης για την εφαρμογή της Οδηγίας και (8) Η ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία εντός διαστήματος 18 μηνών. Παρά την αναπτυξιακή στόχευση της πρότασης, τα κράτη-μέλη εξέφρασαν αρκετές ενστάσεις^[46] με κύρια τη νομιμοποιητική βάση της πρωτοβουλίας, καθώς ο ΘΧΣ δεν συμπεριλαμβάνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας^[47] και κατ' επέκταση θίγονται οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Επιπλέον, εκφράστηκαν επιφυλάξεις σχετικά με την ικανότητα διοικητικής και οικονομικής προσαρμογής στις επιταγές της προτεινόμενης Οδηγίας, καθώς τα κράτη-μέλη έχουν διαφορετικές δομές, με αποτέλεσμα να καθίσταται εν αμφιβόλω και η διασυννοριακή τους συνεργασία.

6.3 Η Οδηγία για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ^[48]

Το αποτέλεσμα των ενστάσεων που εκφράστηκαν από τα κράτη-μέλη κατά την περίοδο της διαβούλευσης της πρότασης της Οδηγίας, ήταν καταρχήν να αποσυνδεθεί η κανονιστική μεταχείριση της ΟΔΠΖ από το τελικό κείμενο. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα δίχως αμφιβολία το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, καθώς δεν επιτυγχάνεται η ολοκλήρωση και η συνοχή στη διαχείριση του παράκτιου και θαλάσσιου χώρου. Επιπλέον, στην Οδηγία 2014/89/ΕΕ, ο ΘΧΣ ερμηνεύτηκε ως «η διαδικασία με την οποία οι αρχές του οικείου κράτους μέλους αναλύουν και οργανώνουν τις ανθρώπινες δραστηριότητες στις θαλάσσιες περιοχές για την επίτευξη οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων»^[49], γεγονός που αντανάκλα^[50] αφενός τον διαδικαστικό προσανατολισμό της νομοθετικής πρωτοβουλίας και αφετέρου την ισοβαρή αναπτυξιακή της προοπτική.

Ωστόσο, λόγω του γεγονότος ότι δεν συνδέεται ρητώς με τον ΘΧΣ που στοχεύει στο GES, δεν αποδίδεται στη διαδικασία προστιθέμενη αξία^[51], και δημιουργούνται ενστάσεις όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια. Επιπλέον, η ισοβαρής αναπτυξιακή στόχευση ανατρέπεται^[52], σ' ένα βαθμό, από τη διατύπωση του αντικείμενου της Οδηγίας, το οποίο αφορά σε «ένα πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών, τη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων περιοχών και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων»^[53], καθώς αυτή χρωματίζεται από την ενθάρρυνση της οικονομικής διάστασης στη σχεδιαστική διαδικασία. Ο προσανατολισμός αυτός ενισχύεται και από την Ανακοίνωση της ΕΕ για τη γαλάζια ανάπτυξη^[54], που εμπεριέχεται στο διακηρυκτικό μέρος της Οδηγίας και σύμφωνα με την οποία «Η ανάπτυξη στο πλαίσιο της γαλάζιας οικονομίας προσφέρει νέους και καινοτόμους τρόπους που θα συμβάλουν ώστε η ΕΕ να εξέλθει από τη σημερινή οικονομική κρίση».

Παράλληλα, η νομοθετική πρωτοβουλία δίνει ιδιαίτερη έμφαση και συναρτά την εκπόνηση των θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων με στόχους για «βιώσιμη ανάπτυξη

των ενεργειακών τομέων στη θάλασσα, των θαλάσσιων μεταφορών και των τομέων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και για τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της ανθεκτικότητας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής». Ωστόσο, η αναφορά στο γεγονός ότι «τα κράτη μέλη δύνανται να επιδιώξουν άλλους στόχους» καταδεικνύει ότι τα κράτη-μέλη μπορούν να εντάξουν στη στρατηγική και τον σχεδιασμό τους πρόσθετους στόχους που σχετίζονται με υποσχόμενες δραστηριότητες^[55], που απορρέουν από πρωτοβουλίες, οι οποίες συνδέονται με τη γαλάζια ανάπτυξη. Η διαπίστωση ενισχύεται από τη διατύπωση του Ααντικειμένου της Οδηγίας^[56]. Κατά συνέπεια, η Οδηγία συνεπικουρώντας τη γαλάζια ανάπτυξη, διαμορφώνει ένα πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη-μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και τον προσδιορισμό της μορφής και του περιεχομένου των θαλάσσιων χωροταξικών τους σχεδίων, συμπεριλαμβανομένων και των θεσμικών τους ρυθμίσεων, καθώς και για τη χωροχρονική κατανομή των δραστηριοτήτων και χρήσεων στον θαλάσσιο χώρο.

Παράλληλα, με τη θέσπιση της Οδηγίας εκδηλώνεται το θεσμικό ενδιαφέρον της ΕΕ για την επικοινωνία των ΘΧΣ των κρατών-μελών, μιας και κατά το παρελθόν έχουν σημειωθεί συγκρούσεις σε δραστηριότητες με διασυνοριακή αναφορά^[57]. Με σκοπό, λοιπόν, την ανάπτυξη μιας κοινής βάσης αναφοράς των σχεδίων αυτών, για τον αρμονικό τους συντονισμό και την εξασφάλιση νομικής σταθερότητας, εισάγεται ένα σύνολο ελάχιστων απαιτήσεων, προκειμένου να ενισχυθεί η διασυνοριακή συνεργασία αλλά και να εξασφαλιστεί η οριζόντια εφαρμογή του ΘΧΣ σε όλο το ευρωπαϊκό θαλάσσιο περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη-μέλη οφείλουν να^[58]: (1) λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς – θάλασσας, (2) λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πτυχές, καθώς και ζητήματα ασφάλειας, (3) θέτουν ως στόχο την προώθηση της συνεκτικότητας μεταξύ του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και του σχετικού σχεδίου ή σχεδίων και άλλων διαδικασιών, όπως η ολοκληρωμένη παράκτια διαχείριση περιοχών ή ισοδύναμες επίσημες ή ανεπίσημες πρακτικές, (4) εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων^[59] (5) οργανώνουν τη χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων δεδομένων^[60], (6) εξασφαλίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία κρατών-μελών^[61] και (7) προωθούν τη συνεργασία με τρίτες χώρες^[62].

Η εστίαση στην προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας επιτρέπει την ενσωμάτωση συνεκτικών δικτύων ΜΡΑς στη σχεδιαστική συνεργασία, ενώ συμβάλλει, παράλληλα, στην τόνωση του επενδυτικού ενδιαφέροντος. Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα που θέτει η Οδηγία, αυτό χαρακτηρίζεται από τρεις σταθμούς, οι οποίοι συνδέονται με την πρόοδο που συντελείται από τα κράτη-μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη-μέλη υποχρεούνται: (1) να ενσωματώσουν την Οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο και να ορίσουν μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2016 τις αρμόδιες αρχές^[63], (2) να

προβούν στην εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων μέχρι τον Μάρτιο του 2021 και (3) να προβούν στην αξιολόγηση των σχεδίων σε δεκαετή βάση ήτοι το 2031[64].

Από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης προκύπτει ότι μέχρι τις 30.06.2015 κανένα κράτος-μέλος δεν είχε εκπληρώσει την αφετηριακή υποχρέωση, που αφορά στον ορισμό αρμόδιας αρχής[65]. Οι καθυστερήσεις εκτιμάται ότι συναρτώνται με τις πολιτικές και υπηρεσιακές προτεραιότητες που τίθενται από τα κράτη - μέλη. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η επιλογή της αρμόδιας αρχής έχει καταλυτική σημασία για την επιτυχή εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να διερευνηθεί διεξοδικά το πλαίσιο αναφοράς. Η εμπειρία^[66] έχει καταδείξει ότι η ένταξη της αρμόδιας αρχής στις υπάρχουσες δομές διακυβέρνησης δύναται να είναι ελκυστική επιλογή σε όρους κόστους και χρόνου, εντούτοις ενδέχεται να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην προώθηση της οικοσυστημικής προσέγγισης, εξαιτίας της σύνδεσης των υφιστάμενων δομών με τομεακές πολιτικές. Ειδικά στις περιπτώσεις όπου οι υπάρχουσες δομές διακυβέρνησης έχουν αναπτύξει συγκρουσιακές σχέσεις με ομάδες εμπλεκόμενων μερών, καθίσταται επιπρόσθετα δύσκολη η δέσμευση των δευτέρων στη διαδικασία, ενώ εγείρονται ζητήματα διαφάνειας και αξιοπιστίας[67].

7. Συνέργειες και εντάσεις μεταξύ των κανονιστικών πρωτοβουλιών που συνδέονται με το ΘΧΣ

Έχει παρατηρηθεί ότι οι κανονιστικές συνιστώσες, που συνθέτουν το πλαίσιο των πρωτοβουλιών με αναφορά στον ΘΧΣ, λειτουργούν ενίοτε συμπληρωματικά και ενίοτε ανταγωνιστικά[68]. Στην πρώτη περίπτωση εντάσσεται η αποτελεσματική συνέργεια μεταξύ της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/EK και των Οδηγιών για τα πτηνά 2009/147/EK και τους οικοτόπους 92/43/EOK και της επικοινωνίας των MPAs με τα SPAs και SACs που αυτές εισάγουν αντίστοιχα. Επίσης, αποτελεσματική συνέργεια αναπτύσσεται μεταξύ της Οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα 2000/60 και των Οδηγιών για τα πτηνά 2009/147/EK και τους οικοτόπους 92/43/EOK, καθώς βάσει της πρώτης οι περιβαλλοντικοί στόχοι των περιοχών NATURA 2000 αλλά και όλων των περιοχών, που χρήζουν ειδικής προστασίας βάσει ειδικής νομοθεσίας της ΕΕ, οφείλουν να ενσωματώνονται στα σχετικά σχέδια διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ)[69]. Θετικό πρόσημο ως προς τη συνεκτικότητα εμφανίζουν οι Οδηγίες για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ και για τις ΑΠΕ 2009/28/EK, μιας και συμπίπτουν, σ' ένα βαθμό, οι στόχοι και ο αναπτυξιακός προσανατολισμός τους.

Από την άλλη, η ΚΑΛΠ αναφέρεται διακηρυκτικά στην οικοσυστημική προσέγγιση για την επίτευξη των στόχων που τίθενται, εντούτοις παρατηρείται ότι εφαρμόζεται στην πράξη μια προσέγγιση που εστιάζει στη διαχείριση της τοπικής ρύπανσης και της αποκομιδής αλιευτικών πόρων από τις αλιευτικές δραστηριότητες (polluter - extractor approach)[70]. Στο πλαίσιο αυτό, η συνέργεια που αναπτύσσεται μεταξύ της

ΚΑΛΠ και των Οδηγιών για τα πτηνά 2009/147/EK και τους οικοτόπους 92/43/EOK αλλά και της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/EK είναι προβληματική στον βαθμό που οι μηχανισμοί που εισάγονται από την πρώτη για τις προστατευόμενες περιοχές θα οδηγήσουν σε περισσότερους περιορισμούς προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι διατήρησης ή επαναφοράς σε ικανοποιητική κατάσταση των συγκεκριμένων περιοχών[71]. Κατά συνέπεια, οι πρωτοβουλίες για τη θέσπιση MPAs, μέσα από την χρήση του ΘΧΣ και σε συνάρτηση με τους περιορισμούς και δικαιώματα που απορρέουν από την UNCLOS, οφείλουν να εστιάζουν στην ελάττωση του ανταγωνισμού και της αλληλοεπικάλυψης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και της ΚΑΛΠ.

Μια σχέση που, επίσης, διαφαίνεται προβληματική είναι αυτή μεταξύ της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/EK και της Οδηγίας για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ, στις οποίες η συμβολή του ΘΧΣ για την επίτευξη των στόχων τους ακολουθεί, σ' ένα βαθμό, διαφορετικό προσανατολισμό. Οι δυο Οδηγίες εστιάζουν στην οικοσυστημική προσέγγιση. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι στην πρώτη υποβαθμίζεται η οικονομική συνιστώσα, παρότι αυτή αναφέρεται διακηρυκτικά στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, στην Οδηγία 2008/56/EK, την εφαρμογή της οποίας εποπτεύει η Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος (DG ENVIRONMENT), και η οποία επενδύει στην άκαμπτη βιωσιμότητα (hard sustainability)[72], η περιβαλλοντική προστασία αποτελεί τον κυρίαρχο πυλώνα διαμόρφωσης των πρωτοβουλιών. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΘΧΣ επιστρατεύεται για την ικανοποίηση μακροπρόθεσμων στόχων, αποτελώντας μηχανισμό για την επίτευξη του GES, ενώ οι MPAs αποτελούν τη βάση της οικοσυστημικής διαχείρισης[73].

Από την άλλη, η Οδηγία για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ, την εφαρμογή της οποίας εποπτεύει η Γενική Δ/ση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας (DG MARE), συνδέεται με τη γαλάζια ανάπτυξη, καθώς εξυπηρετεί την ανάγκη της δημιουργίας ενός επενδυτικού περιβάλλοντος στο οποίο θα προωθείται η διαφάνεια, η προβλεψιμότητα, η ασφάλεια και η σαφήνεια^[74] και θα ενισχύεται η αναπτυξιακή δυναμική των περιοχών ενδιαφέροντος. Σε αυτήν την περίπτωση, υιοθετείται η προσέγγιση της ήπιας βιωσιμότητας (soft sustainability)[75], καθώς προτάσσεται η συνιστώσα της οικονομικής μεγέθυνσης. Αντίστοιχα, ο ΘΧΣ υπηρετεί βραχυπρόθεσμους στόχους και χρησιμοποιείται για την επίτευξη της γαλάζιας οικονομίας, ενώ οι MPAs αντιμετωπίζονται τομεακά[76].

Όπως είναι λογικό ο διαφορετικός προσανατολισμός του ΘΧΣ περιπλέκει την χρήση του[77]. Για τον λόγο αυτό, οι διαφορετικές προσεγγίσεις εντάσσονται σ' ένα ενιαίο πλαίσιο, προϊόν των πρόσφατων θεσμικών πρωτοβουλιών της ΕΕ, στο οποίο αποτυπώνεται και η πολιτική διάσταση του εγχειρήματος. Πιο συγκεκριμένα η συμπερίληψη της Γενικής Δ/σης Περιβάλλοντος (DG ENVIRONMENT) και της Γενικής Δ/σης Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας (DG MARE) στην πολιτική αρμοδιότητα ενός

Επιτρόπου, ενώ μέχρι πρότινος αντιστοιχούσε ένας Επίτροπος για κάθε Γενική Διεύθυνση, σηματοδοτεί την ανάγκη για ολοκλήρωση των πολιτικών και την ανάπτυξη συνεργειών. Ωστόσο, η υποχρέωση του αρμόδιου Επιτρόπου να αναφέρεται απευθείας στον Αντιπρόεδρο της ΕΕ αρμόδιο για θέματα Απασχόλησης, Ανάπτυξης, Επενδύσεων και Ανταγωνιστικότητας και να διατηρεί στενή συνεργασία μαζί του [78], υποδηλώνει τη συνάρτηση της πρωτοβουλίας με τη γαλάζια οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, εκφράζονται ανησυχίες [79] σχετικά με τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ και την υποχώρηση της προστασίας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, που επιδιώκεται με τη θεσμοθέτηση της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ.

8. Συμπεράσματα

Καταλήγοντας, διαπιστώνεται ότι έχουν αναληφθεί πολυάριθμες κανονιστικές πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που συνδέονται με τον ΘΧΣ. Στο πλαίσιο αυτό εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα κράτη-μέλη διατηρούν την κυριαρχία σχετικά με το σχεδιασμό στο θαλάσσιο χώρο, αντιμετωπίζοντας λιγότερους περιορισμούς στη χάραξη στρατηγικής και την εφαρμογή της με σχέδια δράσης στις περιπτώσεις που αυτή έχει χωρική αναφορά στα εσωτερικά ύδατα και τα χωρικά τους ύδατα. Για τον λόγο αυτό εκτιμάται ότι όσο αυξάνεται η κλίμακα σχεδιασμού τόσο αδυνατίζει η θεματολογία του και μειώνεται η δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλιών. Κατά συνέπεια θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή προετοιμασία και αποτελεσματική εισαγωγή των εθνικών ΘΧΣ η υιοθέτηση διασυνοριακής προσέγγισης και η ανάληψη πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση της ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Στο πλαίσιο αυτό, εκτιμάται ότι η κανονιστική μεταχείριση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των παράκτιων κρατών από την ΕΕ, ενισχύει την προοπτική αποτελεσματικότητάς της, καθώς καθιστά υποχρεωτική την προώθησή της και εναποθέτει την εξειδίκευσή της στα κράτη-μέλη.

Από την άλλη, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι εξελίξεις που σημειώνονται στην ΕΕ από τις θεσμικές πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί, αντανakλούν μια διεθνή τάση, σύμφωνα με την οποία ο ΘΧΣ που βασίζεται στην ολοκληρωμένη προσέγγιση έρχεται σε ανταγωνισμό με τον ΘΧΣ που εδράζεται στην οικοσυστημική προσέγγιση. Η συγκεκριμένη διαπίστωση ενισχύεται από τις εντάσεις που δημιουργούνται μεταξύ της ΟΘΠ διά της Οδηγίας για τον ΘΧΣ 2014/89/ΕΕ και της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ αντικατοπτρίζοντας [80], σ' ένα βαθμό, την προβληματική που αναπτύχθηκε από τη Διάσκεψη της Στοκχόλμης για το αν τα υγιή οικοσυστήματα στηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη ή αν η οικονομική ανάπτυξη επενδύει στη διατήρηση των οικοσυστημάτων. Στο πλαίσιο της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας προτάσσεται η πρώτη προσέγγιση, με αποτέλεσμα η περιβαλλοντική προστασία να λαμβάνει τομεακό χαρακτήρα. Η εξέλιξη αυτή αντανakλάται στην τομεακή διάσταση που λαμβάνει η υποχρέωση για υπόδειξη και διαχείριση των ΜΡAs προκειμένου να επιτευχθεί το GES των οικοσυστημάτων έναντι της γαλάζιας

οικονομίας. Για τον λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο οι πρωτοβουλίες που θα ακολουθήσουν να εστιάσουν στη συμφιλίωση των δυο προσεγγίσεων αλλά και την ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ των Οδηγιών του ευρύτερου κανονιστικού πλαισίου, με στόχο την αξιοποίηση του ΘΧΣ κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να ενισχύεται η προοπτική της γαλάζιας οικονομίας και να διασφαλίζεται η προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων ταυτόχρονα.

[1] Ehler C., Douvère F. «Visions for a Sea Change. Report of the 1st International Workshop on MSP», Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme IOC Manual and Guide 46: ICAM Dossier, 3., UNESCO, 2007

[2] Ehler C., Douvère F., «Marine Spatial Planning: a step-by-step approach toward ecosystem-based management», Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme. IOC Manual and Guides No. 53, ICAM Dossier No. 6. Paris: UNESCO, 2009

[3] Schäfer N. «Maritime Spatial Planning: About the Sustainable Management of the Use of Our Seas and Oceans», *Juridica Lapponica* 35, 2009, σελ. 89-150.

[4] Qiu W., Jones P., «The emerging policy landscape for marine spatial planning in Europe», *Marine Policy* 39, 2013, σελ. 182-190.

[5] Jones P., Qiu W., Lieberknecht L., MESMA project, Work Package 6 (Governance) Deliverable 6.1: «Typology of Conflicts in MESMA case studies» Department of Geography, University College, 2013, London.

[6] Οδηγία 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008 , περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον.

[7] Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων.

[8] Borja A, Elliott M, Carstensen J, Heiskanen AS, van de Bund W., «Marine management — towards an integrated implementation of the European Marine Strategy Framework and the Water Framework Directive» *Mar Pollut Bull* Vol. 60, 2010, σελ. 2175-2186.

[9] Απόφαση της Επιτροπής της 1^{ης} Σεπτεμβρίου του 2010 για τα κριτήρια και τα

μεθοδολογικά πρότυπα επίτευξης καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλάσσιων υδάτων 2010/477/ΕΕ.

[10] Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον.

[11] Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών.

[12] Άρθρο 1 Οδηγίας 2009/147.

[13] Άρθρο 4 Οδηγίας 2009/147.

[14] Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

[15] Άρθρο 2 Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

[16] European Commission. Natura 2000 in the Marine Environment - Guidelines, 2015.

https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/marine/index_en.htm.

[17] European Commission. Natura 2000 barometer, 2013.

<https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/docs/Natura%202000%20barometer%202013.xls>.

[18] Οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 97/11/ΕΚ και την Οδηγία 2003/35/ΕΚ και κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2011/92/ΕΕ.

[19] Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων.

[20] Drankier P., «Embedding Maritime Spatial Planning in National Legal Frameworks. Journal of Environmental Policy & Planning 14:7-2, 2012.

[21] Καραγεώργου Β., «Η Στρατηγική Εκτίμηση Επιπτώσεων ως εργαλείο

περιβαλλοντικής Πολιτικής και η Πρόκληση για την ενσωμάτωσή της», Πρακτικά Ημερίδας για την «Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση: Προκλήσεις και ευκαιρίες για το νομοθέτη και τη διοίκηση», Εκδόσεις Σακκουλά, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006.

[22] Toke, D. 2011. The UK offshore wind power programme: A sea-change in UK energy policy? *Energy Policy* 39:526-534.

[23] Οδηγία 2009/28/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/EK και 2003/30/EK.

[24] Αποτελεί γεγονός ότι η ΕΕ είναι ο παγκόσμιος ηγέτης στα υπεράκτια έργα αξιοποίησης του δυναμικού της αιολικής ενέργειας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι κατά τους πρώτους 6 μήνες του 2015 διασυνδέθηκαν με το Ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρισμού 584 εμπορικές υπεράκτιες ανεμογεννήτριες συνολικής ισχύος 2.34 GW. Περαιτέρω αναφέρεται ότι βρίσκονται υπό κατασκευή συνολικά 15 εμπορικά υπεράκτια αιολικά πάρκα με εκτίμηση δυνατότητας συνολικής ισχύος πάνω από 4.26 GW. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί το γεγονός ότι για το πρώτο εξάμηνο του 2015 η εγκατάσταση νέων υπεράκτιων έργων έχει αυξηθεί κατά 200% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2014. Για περισσότερα βλ. European Wind Energy Association, Report 7/15: «The European offshore wind industry - key trends and statistics 1st half 2015» <https://www.ewea.org/fileadmin/files/library/publications/statistics/EWEA-European-Offshore-Statistics-H1-2015.pdf> (Τελευταία επίσκεψη 17.02.2016).

[25] Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014 , περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.

[26] Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου.

και Κανονισμό (ΕΕ) 812/2015 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 850/98, (ΕΚ) αριθ. 2187/2005, (ΕΚ) αριθ. 1967/2006, (ΕΚ) αριθ. 1098/2007, (ΕΚ) αριθ. 254/2002, (ΕΚ) αριθ. 2347/2002 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου, και των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την υποχρέωση εκφόρτωσης, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1434/98 του Συμβουλίου.

[27] Δίκτυα ΜΡΑ Οδηγία 2008/56/ΕΚ, Δίκτυο NATURA.

[28] Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη [COM\(2010\) 2020](#) τελικό.

[29] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση {COM(2007) 574 τελικό} {SEC(2007) 1278} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} /* COM/2007/0575.

[30] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Προς μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική για την Ένωση: Ένα ευρωπαϊκό όραμα για τους ωκεανούς και τις θάλασσες [COM/2006/275](#) τελικό.

[31] Εναρμονίζεται με τη Στρατηγική της Λισαβόνας, όπου η βιωσιμότητα συνδέεται με την κοινωνική συνοχή και την ανταγωνιστικότητα και ενσωματώνει τα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Γκέντεμποργκ, με τα οποία εντάσσεται η προστασία του περιβάλλοντος σαν ισότιμος πυλώνας.

[32] Δαμανάκη Μ., «Εναρκτήρια ομιλία» Συνέδριο: Ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προκλήσεις και ευκαιρίες για την ελληνική ναυτιλία, Αθήνα, 2010

[33] Juda L., «The European Union and the Marine Strategy Framework Directive: Continuing the Development of European Ocean Use Management» Ocean Development and International Law 41, 2010, σελ. 34-54.

[34] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM/2008/0791.

[35] Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής - Συνοδευτικό έγγραφο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση» {COM(2007) 574 τελικό} {SEC(2007) 1278} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} /* COM/2007/0575.

[36] Οι δέκα αρχές είναι: (1) Εκπόνηση σχεδίων ανάλογα με την περιοχή και τον τύπο

της δραστηριότητας, (2) Καθορισμός στόχων, (3) Διαφάνεια στην ανάπτυξη των σχεδίων, (4) Συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών στη διαδικασία εκπόνησης των σχεδίων, (5) Συντονισμός μεταξύ των κρατών - μελών και απλοποίηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, (6) Διασφάλιση της νομικής απόδοσης των σχεδίων των κρατών - μελών, (7) Διακρατική συνεργασία, (8) Ενσωμάτωση των τεχνικών της παρακολούθησης και αξιολόγησης στη σχεδιαστική διαδικασία, (9) Επίτευξη ολοκλήρωσης μεταξύ παράκτιου και θαλάσσιου σχεδιασμού και (10) Δημιουργία άρτιας βάσης δεδομένων. Για περισσότερα βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM/2008/0791 τελικό.

[37] Enablers Task Force on Marine Spatial Planning: Report to the Inter-Departmental Marine Coordination Group, Irish Department of Agriculture, Food & the Marine, Dublin, 2015

[38] Zervaki A. «Introducing Maritime Spatial Planning Legislation in the EU: Fishing in Troubled Waters?», MarSafeLaw Journal 1/2015.

[39] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM/2008/0791 τελικό.

[40] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός στην ΕΕ - Επιτεύγματα και μελλοντικές εξελίξεις» COM/2010/0771 τελικό.

[41] Plasman C. «Implementing marine spatial planning: A policy perspective», Marine Policy 32, 2008, σελ. 811-815.

[42] Πρόταση Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών COM/2013/0133 τελικό.

[43] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM/2008/0791 τελικό.

[44] Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2002, σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών (2002/43/EK).

[45] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση» {COM(2007) 574 τελικό} {SEC(2007) 1278} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} /* COM/2007/0575.

[46] Zervaki A., «Introducing Maritime Spatial Planning Legislation in the EU: Fishing in Troubled Waters?», MarSafeLaw Journal 1/2015.

[47] Faludi A., «Beyond Lisbon: Soft European Spatial Planning» disP - The Planning Review Volume 46, Issue 182, 2010.

[48] Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.

[49] Άρθρο 3 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[50] Zervaki A. «Introducing Maritime Spatial Planning Legislation in the EU: Fishing in Troubled Waters?», MarSafeLaw Journal 1/2015.

[51] Soininen N., «MSP - Directive: A Watered Down Framework or the Beginning of a New Era of Marine Governance in the EU?» Planning, Law & Property Rights Conference, Volos, 2015

[52] Zervaki A. «Introducing Maritime Spatial Planning Legislation in the EU: Fishing in Troubled Waters?», MarSafeLaw Journal 1/2015.

[53] Άρθρο 1 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[54] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη: ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας COM (2012) 494 τελικό.

[55] Προκρίνονται οι ακόλουθες: (1) υδατοκαλλιέργεια, (2) παράκτιος τουρισμός, (3) θαλάσσια βιοτεχνολογία, (4) ωκεάνια ενέργεια και (5) εκμετάλλευση κοιτασμάτων του θαλάσσιου βυθού από μια δεξαμενή δραστηριοτήτων σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική

και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Γαλάζια ανάπτυξη: ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας» COM (2012) 494 τελικό.

[56] Άρθρο 1 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[57] Χαρακτηριστικά αναφέρεται απόφαση (2012) των Βελγικών αρχών έκδοσης άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας στο υπεράκτιο αιολικό πάρκο «Norther», η οποία θεωρήθηκε από τις Ολλανδικές αρχές ότι επηρεάζει τους θαλάσσιους διαδρόμους προς τους Ολλανδικούς λιμένες. Βλ. Barten S. «EU Member States remain in charge of maritime spatial planning: the new Maritime Spatial Planning Directive», Van Steenderen MainportLawyers, 2014.

[58] Άρθρο 6 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[59] Άρθρο 9 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[60] Άρθρο 10 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[61] Άρθρο 11 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[62] Άρθρο 12 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[63] Άρθρο 16 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[64] Άρθρο 6 Οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

[65] Στοιχείο προϊόντος τηλεφωνικής συνέντευξης που διεξήχθη στις 30.06.2015 με τον Δ/ντη τμήματος θαλάσσιων θεμάτων, καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας του CRPM - CPMR Périssé Damien.

[66] Flannery W., Ó Cinnéide M., «A roadmap for marine spatial planning: A critical examination of the European Commission's guiding principles based on their application in the Clyde MSP Pilot Project», Marine Policy Volume 36, Issue 1, 2012, σελ. 265-271.

[67] Kelly C., Gray L., Shucksmith R., Tweddle J., «Review and evaluation of marine spatial planning in the Shetland Islands» Marine Policy 46, 2014, σελ. 152-160.

[68] Qiu W., Jones P., «The emerging policy landscape for marine spatial planning in Europe», Marine Policy 39, 2013, σελ. 182-190.

[69] European Commission «Lists of existing marine habitat types and species for different member states. Appendix 2. In guidelines for the establishment of the Natura 2000 network in the marine environment. Application of the Habitats and Birds Directives», Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, Belgium, 2007, σελ. 13-14.

[70] Karlsson, M., Gilek, M. and Udovyk, O. «Governance of complex socioenvironmental risks: the case of hazardous chemicals in the Baltic Sea», AMBIO, Vol. 40, 2011, σελ. 144-157.

[71] Jones P., Qiu W., Lieberknecht L., MESMA project, Work Package 6 (Governance) Deliverable 6.1: «Typology of Conflicts in MESMA case studies» Department of Geography, University College, 2013, London, σελ. 22-23.

[72] Qiu W., Jones P. «The emerging policy landscape for marine spatial planning in Europe», Marine Policy 39, 2013, σελ. 182-190.

[73] Jones P. «Marine Protected Areas and MSP: coevolution or competition?», Workshop on the Future of Maritime Spatial Planning and Ocean Monitoring: What Potential for Economic Tools and Satellite Technology, OECD, 2015.

[74] De Vivero JLS, Mateos JCR. «The Spanish approach to marine spatial planning. Marine Strategy Framework Directive vs. EU Integrated Maritime Policy» Marine Policy 36, 2012, σελ. 18-27.

[75] Qiu W., Jones P. «The emerging policy landscape for marine spatial planning in Europe», Marine Policy 39, 2013, σελ. 182-190.

[76] Jones P. «Marine Protected Areas and MSP: coevolution or competition?», Workshop on the Future of Maritime Spatial Planning and Ocean Monitoring: What Potential for Economic Tools and Satellite Technology, OECD, 2015.

[77] Gilbert A., Alexander K., Sardá R., Brazinskaite R., Fischer C., Gee K., Jessopp M., Kershaw P., Los H., Morla D., O'Mahony C., Pihlajamaki M., Rees S. and Varjopuro R. «Marine spatial planning and Good Environmental Status: a perspective on spatial and temporal dimensions» Ecology and Society 20-1, 2015, σελ. 64.

[78] European Commission. «Mission Letter of the President of the European Commission to the Commissioner for Environment, Maritime Affairs and Fisheries», 2014.

[79] Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι προθέσεις του αρμόδιου Επιτρόπου, όπως αυτές

διατυπώνονται στην ανακοίνωση ανάληψης του χαρτοφυλακίου του, όπου γίνεται λόγος αφενός περί αναθεώρησης των Οδηγιών 2009/147/EK και 92/43/EOK προκειμένου αυτές να εκσυγχρονιστούν και να είναι κατάλληλες αφενός και αφετέρου δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο στην επιδίωξη του στόχου της GES. Για περισσότερα βλ. Jones P., «Prospects for achieving good environmental status of Europe's seas to be undermined by new appointment and brief?», Open Channels - Forum for Ocean Planning and Management, 2014. Επίσης εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με τον πολιτικό προσανατολισμό της ΕΕ, καθώς εστιάζει στην υποστήριξη της θαλάσσιας έκφρασης της οικονομικής μεγέθυνσης, ως αντίβαρο στην οικονομική κρίση που ταλανίζει την Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, περιορίζεται ο παρεμβατικός ρόλος της ΕΕ στην επιδίωξη των κρατών - μελών για οικονομική ανάπτυξη ακόμη και όταν αυτή πραγματοποιείται σε βάρος του περιβάλλοντος. Για περισσότερα βλ. Jones P., «European marine spatial planning policies towards the good environmental status of our seas are veering off course?», Open Channels - Forum for Ocean Planning and Management, 2014.

[80] Jones P. «The marine bill: cornucopia or pandora's box?», ECOS: a review of conservation. 27(1), 2006, σελ. 1-6.